

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

МАТЕРІАЛИ І ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЧИТАНЬ
ЗА МІЖНАРОДНОЇ УЧАСТІ
ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРКИ ЄВГЕНІЇ КОВАЛЕНКО

НОВІ ГОРИЗОНТИ ОСВІТИ: ДОСВІД, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

12 березня 2025 року

Міністерство освіти і науки України
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет педагогіки, психології, соціальної роботи та мистецтв
Кафедра педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту

**МАТЕРІАЛИ І ВСЕУКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ЧИТАНЬ
ЗА МІЖНАРОДНОЇ УЧАСТІ
ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРКИ ЄВГЕНІЇ КОВАЛЕНКО**

12 березня 2025 року

**«НОВІ ГОРИЗОНТИ ОСВІТИ:
ДОСВІД, РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Ніжин 2025

УДК 378.091.12:005.745(477)(043.2)

Н 73

Рекомендовано Вченою радою

Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

(НДУ ім. М. Гоголя)

Протокол № 10 від 29.03.2025 р.

Редакційна колегія:

Новгородська Юлія Григорівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя;

Самойленко Олена Володимирівна – кандидатка педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри педагогіки, початкової освіти, психології та менеджменту Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя.

Н73 Нові горизонти освіти: досвід, реалії та перспективи: Матеріали I Всеукраїнських педагогічних читань за міжнародної участі пам'яті професорки Євгенії Коваленко. 12 березня 2025 року. м. Ніжин / за ред. Ю. Г. Новгородської, О. В. Самойленко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. 262 с.

До збірника увійшли тези доповідей, поданих на I Всеукраїнські педагогічні читання за міжнародної участі пам'яті професорки Євгенії Коваленко «Нові горизонти освіти: досвід, реалії та перспективи» (12 березня 2025 року). У збірнику матеріалів педагогічних читань друкуються тези наукового характеру та дискусійні публікації з проблем розвитку вищої педагогічної освіти України, Нової української школи, управління освітою в умовах воєнного стану.

Збірник видано в авторській редакції мовою оригіналу. За точність викладеного матеріалу, достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей відповідають автори публікацій.

Розраховано на здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійно-технічної, вищої, післядипломної освіти, співробітників наукових установ.

УДК 378.091.12:005.745(477)(043.2)

© Ю. Г. Новгородська, О. В. Самойленко, укладання, 2025

© НДУ ім. М. Гоголя, 2025

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

Сухомлинська Ольга	8
ЄВГЕНІЯ КОВАЛЕНКО – АВТОРКА СТАТЕЙ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕНЦИКЛОПЕДИЧНО-ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ	
Новгородська Юлія, Самойленко Олена	11
ФЕНОМЕН ТВОРЧОСТІ ЄВГЕНІЇ КОВАЛЕНКО В КОНТЕКСТІ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ (Презентація бібліографічного видання до 85- річчя Є.І. Коваленко)	
Шеремет Олег, Проніков Олександр	16
ОРГАНІЗАТОР, ПЕДАГОГ, ПРОФЕСОР ВІКТОР МИКОЛАЙОВИЧ КОСТАРЧУК	

СЕКЦІЯ 1. ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА ТА ВНЕСОК ВИДАТНИХ УЧЕНИХ У РОЗВИТОК ОСВІТИ

Алатиренко Мирослава	22
ВНЕСОК С. В. РОМАНОВСЬКОГО В СУЧАСНУ ПЕДАГОГІЧНУ ТЕОРІЮ І ПРАКТИКУ	
Недзведовська Ольга, Рудницька Таїсія	27
ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ СКАНДИНАВСЬКОЇ СИСТЕМИ НАВЧАННЯ	
Суховєєва Наталія	31
ВНЕСОК ЄВГЕНІЇ КОВАЛЕНКО У ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У НІЖИНСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ	
Хлебїк Світлана, Матвієнко Андрій	34
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА КОРЕКЦІЯ КОНФЛІКТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ: ФОРМУВАННЯ ПОНЯТТЯ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ	
Янченко Тамара	38
МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕНЬ З ОСВІТНИХ, ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК: БІОГРАФІЧНИЙ ПІДХІД	

СЕКЦІЯ 2. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ВИЩІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ

Chen Rui	42
DIGITAL PLATFORMS FOR DEVELOPING PHYSICAL CULTURE DURING THE COVID-19 PANDEMIC IN THE PRC	
Sladkykh Iryna	45
SURVEY OF CHINESE MASTER'S STUDENTS ON THE USE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE STUDY OF THE DISCIPLINE «PEDAGOGY OF HIGHER EDUCATION»	
Бойко Валерія	49
ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ТА ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ У СУЧАСНІЙ ВИЩІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ	

Возняк Інна, Білоусова Надія, Бобро Артур ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ КОМІКСІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ	55
Гавриленко Андрій УКРАЇНСЬКА ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПЕРЕДУМОВИ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВИКЛИКИ	59
Гамага Анна СОЦІАЛЬНА ПІДТРИМКА ДІТЕЙ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	63
Гончарова Ольга, Вовчук Сніжана З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ У МІСЦЯХ ТИМЧАСОВОЇ ДИСЛОКАЦІЇ	68
Горошко Олександр ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ У ФОРМУВАННІ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ	71
Лосєва Наталія ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ	76
Маніяк Віталій, Пархоменко Владислав УКРАЇНОЗНАВСТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ УЧНІВ	79
Михайлова Оксана ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ПЕДАГОГІВ	84
Омельченко Павло, Мірошніченко Ольга ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ	89
Пронікова Ірина ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ	92
Рева Світлана СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ ОСВІТИ АГРОІНЖЕНЕРНОГО НАПРЯМУ	96
Ростовська Юлія ФАХОВА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ-ХОРЕОГРАФІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ	101
Столяренко Олена, Столяренко Оксана СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ І ВИКЛИКИ НАШОГО ЧАСУ	105
Фу Хун ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ	108

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ І ВИКЛИКИ НАШОГО ЧАСУ

Столяренко Олена

докторка педагогічних наук, професорка кафедри педагогіки і освітнього менеджменту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Столяренко Оксана

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри іноземних мов, заступник завідуючого кафедри іноземних мов ВНТУ з наукової роботи Вінницького національного технічного університету

Сучасний період розвитку суспільства, оновлення всіх сфер його соціального і духовного життя потребує якісно нового рівня освіти. В умовах державотворення в Україні, яка стала на шлях демократизації, відкритості та гуманістичних орієнтацій [3], поряд з питаннями про суспільний устрій постають проблеми чіткого визначення національної ідеї, ціннісних орієнтирів, виховного ідеалу, нових тенденцій в освітянській галузі, які б базувалися на міжнародних стандартах. Перший етап трансформації в країні завершено «завдяки інноваційному імпульсу, що надала «інформаційна хвиля «науково-технічного прогресу суспільства; прискорився темп цивілізаційного розвитку» [2]. Подальша логіка розвитку суспільства пов'язана з інноваційними реформами, перш за все, в освіті. Нові цілі її модернізації спрямовані на досягнення інтеграції, вищого рівня розвитку, що має відповідати потребам часу та особистості, яка має все необхідне для самореалізації в соціумі, що постійно змінюється.

Якісна освіта є основним індикатором життя, інструментом досягнення соціальної та культурної злагоди, економічного зростання. В умовах прогресивних змін у суспільстві, докорінно змінюється значущість освіти, розширюється уявлення про зміст та роль педагогічної діяльності. Актуальності набуває проблема професійної компетентності, зі специфікою якої ми можемо ознайомитися в науково-педагогічних дослідженнях і нормативних вимогах до особистості педагога. Відбувається трансформація сучасної освіти: освітня

система поступово відходить від ієрархічної структури; з метою удосконалення здійснюється активна взаємодія закладів освіти, об'єднання закладів у межах інноваційних мереж. А це свідчить про те, що висувуються нові вимоги до професійних і особистісних якостей майбутнього викладача, його готовності бути формальним та неформальним лідером. Освіта відіграє важливу роль у моральному, економічному, соціальному розвитку суспільства, особливо у процесі його інформатизації та глобалізації [1]. Найважливішими цінностями сучасної цивілізації та інформаційного суспільства, заснованого на знаннях, стають навчання та компетенції людей.

В умовах інтеграції, глобалізації активного розвитку сучасного суспільства знань, нового інформаційного простору, здійснюється впровадження інноваційних технологій [2]. Основоположним напрямом і основним фактором розвитку кожної особистості сьогодні є освіта і наука. Тобто, реформація повинна відбуватися першочергово саме в цих сферах.

Освіта відіграє ключову роль у соціально-економічному розвитку держави, впливаючи на якість людського капіталу, продуктивність праці та загальний добробут суспільства. Освіта виступає фундаментом економічного зростання. У сучасних умовах глобалізації та інтелектуалізації економіки знання стають основним ресурсом розвитку. Освіта забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців, здатних генерувати нові ідеї та впроваджувати інновації, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності країни на світовому ринку. Економіка знань відіграє найважливішу роль у розвитку продуктивних сил та формуванні сучасного інформаційного суспільства. Державні інвестиції у вищу освіту мають позитивний вплив на динаміку ВВП України. Економетричне моделювання підтверджує, що збільшення фінансування вищої освіти сприяє економічному зростанню. Проте, незважаючи на відповідність рівня фінансування європейським стандартам, Україна в умовах війни стикається з проблемами, пов'язаними з відтоком потенційних абітурієнтів та й фахівців за кордон. Соціально-економічна віддача від вищої освіти доволі низька. Адже освіта є важливим фактором формування людського капіталу, який, у свою

чергу, впливає на економічний розвиток суспільства. Розглядається питання доповнення індексу розвитку людського потенціалу показниками політичних, економічних та громадянських свобод, що дозволяє більш комплексно оцінити вплив освіти на соціально-економічний розвиток.

Освіта не лише сприяє економічному зростанню, але й виконує важливі соціальні функції. Інвестиції в освіту підвищують загальний рівень культури та обізнаності населення, знижують рівень злочинності та сприяють особистісному розвитку громадян. Крім того, освітня сфера створює нові робочі місця, що позитивно впливає на зайнятість та соціальну стабільність у суспільстві.

Висновки та рекомендації. Для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку держави необхідно:

- підвищувати якість освіти шляхом модернізації навчальних програм та впровадження сучасних технологій навчання;
- збільшувати інвестиції у вищу освіту та науку, що сприятиме підготовці висококваліфікованих фахівців та розвитку інновацій;
- створювати умови для зменшення відтоку кадрів за кордон, забезпечуючи конкурентоспроможні умови праці та можливості професійного розвитку;
- розвивати систему безперервної освіти, що дозволить громадянам адаптуватися до змін на ринку праці та сприятиме особистісному зростанню.

Реалізація цих заходів сприятиме підвищенню ролі вищої освіти як ключового чинника соціально-економічного розвитку держави.

Список використаних джерел:

1. Столярченко О. В., Коваль Ю. А. Глобалізація в руслі екологічних проблем людства і виховання гуманістичних цінностей. Сучасні тенденції розвитку науки та освіти в умовах євроінтеграції: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Вінниця: Вінницький кооперативний інститут. 29-30 березня 2022. С.81-83. URL: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream> (дата звернення: 12.01.25).

2. Столяренко О.В., Столяренко О.В., Магас Л. М., Московчук О. С. Інноваційні підходи у підготовці педагогічних та керівних кадрів освіти засобами інформаційних технологій. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2024. Вип. 71. С. 40-54.

3. Stoliarenko O., Stoliarenko O., Oberemok A., Belan T., Piasetska N., & Shpylova M. (2021). Shaping a Values-Based Attitude toward Human in the Context of Postmodernism via the Structural-Functional Model. *Postmodern Openings*, 12(3), P. 173-189. DOI: <https://doi.org/10.18662/po/12.3/334>

ДИДАКТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Фу Хун

*здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя*

В усі роки існування освітнього закладу професійна підготовка його керівника була і залишається актуальною проблемою. У сучасних соціально-економічних умовах розвитку заклади освіти більше не потребують управлінців виконавського типу, характерних для командно-адміністративної системи, де головним було неухильне дотримання наказів, інструкцій і нормативів. Сьогодні акцент зміщується на самостійних, конкурентоспроможних лідерів, здатних до ефективної комунікації, творчого та нестандартного підходу, прийняття рішень і відповідальності за них. Ураховуючи це, вбачаємо основне завдання закладів вищої освіти у зміні процесу професійної підготовки майбутніх керівників закладів загальної середньої освіти. Важливу роль у цьому відіграє підготовка відповідних фахівців у межах магістерських програм, які спрямовані на формування компетентностей, необхідних для ефективного управління освітніми закладами.